

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שמיני

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת שמיני

- א . . . . . אל יפסיע פסיעה נסה – רדיפה יתירה אחר צרכיו מורה על חסרון באמונה.
- א . . . . . וידום אהרן - כאבן דומם שאינו מרגיש במכתו ובשכול הבנים . . . . .
- ו . . . . . טוב ויחיל ודומם – מעלת השומעים חרפתם ודוממים . . . . .
- ז . . . . . קמנו ונתעודד - יסיה דעתו מהעבר יקום וירויץ מעתה אל אביו שבשמים . . . . .
- ט . . . . . אל תשקצו ונטמתם בם – הזהירות ממאכלות אסורות הנוגע לכל איש מישראל עד היום הזה . . . . .
- יג . . . . . הייטב בעיני ה' - התקדשות בעיני אכילה אף ב'מותר לנו'. . . . .
- טז . . . . . והייתם קדושים - אין קדושה כקדושת התורה . . . . .

שמיני

על כן, תתיישב דעתו וינוח ממרוצתו ויזכור את דברי רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה), אם יברח האדם מטרפו כבורח מן המוות - טרפו ירדוף אחריו יותר ממנו למהר להשיגו. וא"כ, שהנקצב לו בוא יבוא עד פתח ביתו, מה לו לרדוף אחר הפרנסה ולהשתדל יתר על המידה, אין זה אלא שמות ויגיעה לריק, בין כך ובין כך הכל קצוב וחתום, וכל השתדלות שבעולם לא תרבה לו את משכורתו יותר מכפי הנקצב לו.

וידום אהרן - כאבן דומם שאינו מרגיש במכתו ובשכול הבנים

בפרשתן (י א-ד) ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתנתו... ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה', וידום אהרן... קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ למחנה. הנה האף שמי שלא

אל יפסיע פסיעה גסה - רדיפה יתירה אחר צרכיו מורה על חסרון באמונה

בפרשתן (יא כט) 'וזה לכם הטמא בשרץ...' רמזו בה קמאי (עיי' עבודת ישראל להרה"ק מקאז'ניץ זי"ע) שזוהי טומאת ה'שמונה שרצים' הנהוגה עד היום הזה - שרצים בכל העת הנה והנה מבלי מנוחה... אם בענין הפרנסה לחזור יומם ולילה אחר עסק השתדלותם בהשתדלות יתירה, אם בשאר ענינים* במרוצה אחר 'עסקן' פלוני, ואחר 'שדכן' אלמוני וכיו"ב רבות. וחסרון יש בדבר כי הוא מורה על חסרון באמונה ובטחון בה, כי כאשר ישריש בנפשו שהקב"ה הוא הון ומפרנס לכל, והוא הוא 'העושה לי כל צרכי'. מיד תתיישב דעתו עליו, ויפסוק מרדיפותיו, כי מה לו להיחפו ולהיבהל להשיג צרכיו, אם ממילא הכל מתנהל כרצונו יתב"ש, ואין לאל ידו להשיג דבר שלא נגזר עליו, מדוע יחפו ויבהל לריק.

א. כי זה האיש המרבה בהשתדלות יותר מדאי, אינו דומה אלא לאותו פתני המחזיק חבית עגולה בראש ההר, וברצונו להורידה לתחתית ההר, והרי הוא נושאה על כתפיו בכוחותיו האחרונים עד כדי שבירת כל עצמותיו - היש לך פתי גדול מזה, כי בר דעת ידע שעליו לדחוף במעט את החבית והיא מתגלגלת מאליה. ולדידן, הרי הפרנסה הקצובה לו מן שמיא ממילא תתגלגל ותשחר לפתחו בין אם יעמול עליה ובין אם לא, וכל מעשה השתדלותו אינו אלא ככדי לצאת ידי חובת ה'השתדלות', ומדוע יכריח את עצמו לעמול עד צאת נשמתו.

ב. כה הביא הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער רוח הקודש) וז"ל. גם היה אומר לי מורי ז"ל (האריז"ל) שטוב לאדם שידור בבית שיש בו חלונות פתוחות לשמים כדי שיוכל בכל רגע לישא עיניו אל השמים כדי להסתכל בהם ובפרט אם יביט בנפלאותיו יתברך במעשה שמים וארץ, וכמש"כ (תהלים ח ד) 'כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך', וכן דרשו במדרש הנעלם (בפרשת בראשית דף קי"ג) על ענין נבוכדנצר שנאמר בו ולקצת יומיא אנא נבוכדנצר עיני לשמים נטליה (דניאל ד' ז), ולכן טוב לאדם שיסתכל בכל רגע אל השמים כי דבר זה מחכים את האדם ונותן בו יראה וקדושה, עכ"ל. לעניינו ייאמר כי הנושא בכל עת עיניו לשמים ומייחל לחסדי הבורא - בידעו כי רק משם תצמח ישועתו, בוודאי תנוח נפשו מריצתה המיטרפת...

ג. הנה על תיבת קרבו ישנם שני 'טעמי המקרא' הלא הם 'תלישא גדולה וגרשיים', ושמעתי דבר נפלא מאחד מצדיקי הדור שליט"א, עפ"י הידוע כי דייקא ממקום הנראה לאדם כי הוא מרוחק ונדחה ממחיצתו של הקב"ה שם שם היא קרבתו, על כן ישנם שני טעמים א. 'תלישה גדולה' (אחד מטעמי המקרא הנקרא כן, ויש לרמוז בשמו -) כשאדם מרגיש עצמו 'תלוש' (אפגעריסען) במידה גדושה וגדולה. ב. 'טעם' הנקרא גרשיים - גרוש ומרוחק פי שניים אז הוא 'קרוב'. והנה, לא היה די לו לתת טעם 'תלישה קטנה' אלא דייקא גדולה... ולא די באזלא גרש אחד - דייקא 'גרשיים' - מגורש ככפליים שם יתקיים בו 'קרבו'. ומכאן תצא הקריאה לכל שבורי לב 'קרבו שאו את אחיכם...' כי דייקא שם היא ה'קרבו' שלהם ביתר שאת ועוז.

עוד אמר לי אותו צדיק לרמוז בפסוק הנאמר (תהלים קיט פו) 'כל מצוותך אמונה שקר רדפני עזרני', כי המאמין בה - אזי הוא רואה שהשקר של הרודפים - שהעלילו עליו רעות שחרשה נפשם כל זה מסובב מן השמים לעזרני. שמעו נא למעשה השגחה נפלאה שאירע בשנה זו ביום חמישי ב' דחול המועד (בא"י) פסח, בחור מבני חו"ל המשתייך לאחת הקהילות המפורסמות בעולם החסידות נשאר לערוך את הימים הראשונים בארה"ק כדי להשתתף

כשפגעה בו מידת הדין בסילוקם של שני בניו שהעיד עליהם הכתוב 'בקרובי אקדש', ולא זו אפילו כמלוא נימה מאמונתו התמימה בצור כל העולמים, וכאילו לא אירע עמו כלום, אף מי שעבר עליו כזאת בדורנו דור אחרון, והרגיש על בשרו את המובא כאן על אהרן הכהן - ידע שבקבלתו באהבה דין שמים נחשב מתלמידיו של אהרן - שכביכול נעשה שותף להקב"ה שהפקיד אצלו את אחד מיקיריו באהבה ושמחה".

ולא יאמר האדם מדוע תדברו אלי כה גבוהה, וכי אפשר לי להשיג דרגה גבוהה כזו, ועל כולנה יאמרו אלו שחוו על בשרם את הקושי בשיכול יקיריהם וכיו"ב - וכי יש בידך לחבוש הכאב הצורב וכואב כמחט בבשר

נתנסה בכגון דא לא יבין לעולם את גודל הכאב הצורב בבשר החי מידי יום ביומו, מכל מקום ננסה להטיף מעט טללי תחיה - לשבך כאב וייסורי נפש. נוראות ביאר הרה"ק מאוסטרבצא זי"ע (מאיר עיני חכמים) כי הנה ד' דרגות יש בכריאה 'דומם, צומח, חי ומדבר'. ה'חי' וה'מדבר' מרגישים בעלבונם ובצערם, ואף ישיבו לכל אחד כפעלו הרע עמם, ואף ה'צומח' שאינו יכול להשיב כפעלו, מכל מקום ניכר עליו שינוי צורה. אולם על ה'דומם' כדוגמת אבן וכיו"ב לא תרגיש ולא תראה מאומה כשדורכים עליה או זורקים אותה למרחק מרחקים, ופשיטא שהיא לא תגמול רעה כנגד רעה. ולזה אמרה תורה וידום אהרן - שעשה עצמו כדומם שאינו מרגיש, וקיבל בגבורה ובאהבה את הנהגת הבורא ית' עמו, אף

ב'סדר' שרבו עורך לבחורי הקהילה, ביום חמישי לפנות בוקר (במוצאי יו"ט שני של גלויות) נסע הבחור ל'שדה התעופה' (עירפאר"ט) כדי לעלות על הטיסה המיועדת לו לחזור לבית אביו בניו יארק, והנה מטעמי בריאות נצרך הבחור לקחת עמו על המטוס (פליגער) ציוד רפואי (כעין בלון חמצן - oxygen tank), משראה הפקיד כי הנו עומד להעלות את כל אלו על המטוס עיכב בעדו מלהעלותם (מטעמי בטיחות - security), הראה לו הבחור 'כתב' מהרופא המאשר כי הוא נצרך לזה מטעמי בריאות ואף סיפר לו שכבר נסע כן כמה וכמה פעמים ולא הועיל במאומה, גם כל תחנוני העסקנים לא הועילו במאומה, כי הפקיד עמד עיקש על דעתו וציווה לפנות את חבילותיו אשר כבר הועלו על המטוס... בתוך כך (אחר יותר משעה של שתדלנות) החל הבחור מרגיש ייסורים נוראים בבטנו... במהרה פינוהו לבית החולים, שם הודיעוהו שמטעם פיקוח נפש חייבים לנתחו בדחיפות, כי תקפו הפענדעציי"ט (תוספתן, appendix) באופן נורא וכבר הוא עומד קרוב לסכנת חיים ממש, ונתברר כי מה שהיה נראה כצרה ועקתא - בדמות פקיד עקשן העומד על דעתו כנגד כל דעת בני אדם היא היא שהצילתו לחיים, כי אילו היה עולה על המטוס היה מחזיר נשמתו ליוצרה בעודו באויר...

ד. בנו (היחיד) של הגה"ק החפץ חיים זי"ע הגאון רבי אברהם נסתלק על פניו, ובכל ימי השבעה חזר החפץ חיים על לשון הפסוק 'ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם'. ככלות ימי השבעה שמע הח"ח שהבריות סחים בהתפעלות כיצד קיבל את הדין באהבה, ופנה אליהם וסיפר להם את המובא בספר תולדות אדם, כי בימי האינקוויזיציה הרשעה בספרד תפסו הרשעים ימ"ש שני אחים ילדים והרגום למול עיני האם. נשאה האם את קולה ואמרה, רבש"ע ציווית בתורתך 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך', אולם עד היום לבבי היה חלוק, חציו נתון לאהבת המקום ב"ה וחציו לאהבת בניי, אולם מהיום ואילך תהא אהבתי אליך בשלימות בכל לבבי.

ה. מאורעות ה'מלחמה' בה נעקרו ריבי רבבות מאחינו בני ישראל ונעקדו על קידוש ה' לא ישכחו ולא ימחו מזכרן של בני ישראל, הניצולים היו 'אחד מעיר ושנים ממשפחה' - שבורים בלב ונדכאים ברוחם, מעשה באחת מקבוצות הניצולים שבאו לארה"ק ב'דרך אניה בלב ים' ומצאו עצמם עוגנים על חוף ימה של חיפה סמוך ונראה ליום השב"ק, והנה, העסקנים החישו מבעוד מועד את הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל לשבות עמהם בבית מלון שבחיפה, במשך כל השבת ניסה הגאון לרומם את רוחם ולחזק לבבם... באמצע סעודת שבת עלה הגאון על השולחן והחל מספר 'סיפור' נורא, איש יהודי היה באחד הכפרים, יהודי פשוט בתכלית ורצען במקצועו, לביהכ"ס היה הולך כג' פעמים ביום ומתפלל כפי יכלתו - אם הוצרך יצא באמצע לעבודתו או היה מתפלל בביתו, לקביעות עתים' היה בא בכל עת שהיה בידו... ויברכהו ה' בן יקיר ת"ח ומתמיד נפלא בעל מידות טובות וירא שמים מרבים, וכבר בהגיעו לגיל ה'בר מצווה' היה פקיע שמו לטובה בכל הגלילות, משהגיע לפרק 'האיש מקדש' החלו מדברים בו נכבדות כראוי לת"ח שכמותו, ביום מן הימים הוכרז למזל טוב כי בחור הלז נבחר להיות חתנו של ה'מרא דאתרא', כל הנוגעים בדבר החלו לערוך את ההכנות הגדולות לקראת שמחת הנישואין שתערך ברוב פאר והדר לכל תושבי העיירה ובני הגלילות אשר כולם

החי... תשובתו, אין כל חסרון בדבר הכאב - כי אין איש מישראל לדורות עולם - עב"פ בדרגה מסוימת, ועל הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אך מ"מ מוטל על כל איש יהודי להתחזק באמונה פשוטה ולהלך כפי כוחו להיות מ'תלמידיו של אהרן הכהן' שקיים בנפשו 'יודום', כי כל מידי דרמיוזי באורייתא (כל המרומו בתורה) שייך לכל בעולם ח"ו אלא הכל מיד ה', וכל מאי דעביד רחמנא

כאחד יבואו לשמוח בשמחת רבם הגדול... ויהי בחזרם משמחת החתונה פנה הכפרי אל נוות ביתו, וכה אמר לה, עד עתה היינו ה'כפריים' של העיר בני הרצענים, וממילא תורתנו תפילתנו וכל הליכות חיינו היו כפי שמתנהג הכפרי הנבער מדעת, אך מעתה - מצב חדש בא לעולם, מעתה אנו נקרא שמנו בישראל מחותנים של הרב, מקומנו ב'מזרח', ולא הרי הנהגת 'מחותנו' של הרב להנהגת כפרי ורצען מן השורה... מהיום עלי להופיע ג' פעמים ביום בביהכנ"ס - להתפלל בכובד ראש כראוי ל'מחותן' של הרב, גם לשבת ב'שיעורי התורה' ביראה ודרך ארץ וכו'... נענה הגאון מפוניבז, מורי ורבותי, כל אחד מהמסובים כאן נעשה 'מחותנו' של הקב"ה - הכל שלחו והפקידו אצלו את יקיריהם, זה נתן לו בן זה נתן בת ואחרים נתנו גם שניהם או פי כמה וכמה, הרי כולכם 'מחותנים' עמו יתב"ש... (ובלשון הגמרא מו"ק כה: ושם בהם ככלה חדשה רוכב ערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק) מהיום והלאה תהא הנהגתכם ו'הלוך ילך' שלכם בכל אשר תפנו ותלכו - ברוחניות וגשמיות, כראוי וכיאות ל'מחותנו' של הקב"ה... העידו כל שומעי לקחו באותה שבת, כי בדבריו אלו הכניס בהם חיות והפיח בהם רוח חדשה - כי הגאון זצ"ל היה הראשון ש'תבע' מהם תביעה דקדושה, והחדיר בקרבם את הידיעה עד כמה גדולים וגבוהים הם שנעשו כביכול שותפים ומחותנים עם הקב"ה - כי בם בחר ה' להקריב אליו גבוה מעל גבוה, וזה עצמו רוממם והגביהם מכל הלשונות וקירבם אליו יתב"ש... מאז ועד היום כבר עברו כשבעים שנה, ומאז ועד היום נטל הקב"ה 'קרבתנו' לעצמו, ידעו כל הקרובים אל החלל, כי בזה הם כביכול 'מחותנים' עם הקב"ה ומעמדם רם ונישא - ויש בזה 'זכות' ו'חובה', זכות - עצם היותם מחותנים עם הקב"ה, וממילא גם 'חובה' להתאים את הליכות חייהם ל'מעמד' רם כזה.

ידוע שכל בניו וחתיניו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע נפטרו על פניו ל"ע (חוץ מבת אחת, והם היו כולם צדיקים וקדושים, דוגמת בנו הגה"צ רבי יעקב זצ"ל שנלב"ע בצעירותו, ואביו ציווה לחרוט על מצבתו שהיה נוטר הברית). סיפר הגה"צ מקטמון זצ"ל, בשעה שחזר הרה"ק מקבורת בנו האחרון היה שרוי בשלוות הנפש בתעצומות עוז. ניגש אליו הרב מקטמון ושאלו מניין לו כוחות אדירים כאלו. השיב הרה"ק בכוח גדול, פעמים שאב משלח את בניו לדרך רחוקה מאד במדינת הים לצורך תכלית מסויים. ומדרך העולם שלבו של האב יתמלא בגעגועים עזים, אלא שהוא משקיט את סערת רוחו בידיעה שלצורך טוב נשלחו שם - ובניו שרויים בטוב ובנעימים, ובפרט ימצא מרגוע לנפשו בקריאת איגרות ומכתבים שהם משלחים אליו מידי פעם, אף אני, שלוות נפשי באה מתוך ידיעתי שהם הפליגו לדרך רחוקה למקום שכולו טוב - כשהם קרובים לשכינה הקדושה ושמא תאמרו איגרות שלום' מה יהא עליהם, נו, על זה הנני מוכן לוותר ולהתגבר. ו. שמעתי בשם 'חכם אחד' מגדולי הדור על לשון הגמרא (מו"ק כז:): 'הא כיצד שלשה ימים לבכי, ושבעה להספד, ושלשים לגיהוץ ולתספורת, מכאן ואילך אמר הקב"ה אי אתם רחמנים בו יותר ממני, ע"כ. כי יש להעמיד 'פסיק' ולומר, מכאן ואילך אין לך להתאבל יותר כי אמר הקב"ה - הקב"ה אמר ליעשות כן, ומעתה תזכור רק זאת אמר הקב"ה.

הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצוק"ל היה פעם ב'ניחום אבלים' אצל הגאון רבי רפאל דוד אויערבאך ראש ישיבת 'שער השמים' זצ"ל לאחר ששיכל את בנו הבחור אהרן מאיר הי"ד שנהרג על ידי בן עוולה מבני ישמעאל (שפוצץ עצמו, וכמה מבני ישראל עלו בסערה השמימה הי"ד), תיכף בהיכנסו אמר ר' נטע 'חקירה' יש לי אליכם, אם לא היה נגלה המלאך אל אברהם אבינו לאמר לו - 'אל תשלח ידך אל הנער', ויצחק בנו היה נשחט כציווי הבורא - 'והעלהו שם לעולה', האם היה אברהם חייב בדיני אבלות לישיב עליו 'שבעה' כדין האב על בנו רח"ל, ענה האב השכול ואמר, פשיטא שמחויב הוא בכל דיני אבלות ו'שבעה', כי 'מה נשתנה' מיתת יצחק משאר מקרים, הרי כל 'שבעה' היא על פטירת אדם ב'ציווי הבורא', נענה רבי נטע אכן דיבורים אלו רציתי לשמוע ממכם, ומיד אמר 'המקום ינחם' ועזב את הבית, כי זהו תכלית האמונה להאמין בכל מצב יהיה מה שיהיה שהכל בא בגזירת המקום ו'אין מקרה בעולם'.

ז. משל אמרו לשנים שהיו אצל הרופא, הלה דקר במחט בכל אחד מהם - לצורך הרפואה, ולשניהם כאב הדקירה

לטב עבד – ואף אם אין הדבר נראה בעיני בשר מ"מ הימים (בוה או בנא) תמצאנה, וידע כי אדרבה דייקא כן היא המציאות הקב"ה הוא 'טוב ומיטיב' לכל וברכות בשעות כאלו משגיח הקב"ה על האדם ביותר.

מאד, אלא שאחד מהם עיוור היה – ולא ראה מי דוקר בו ומדוע הוא עושה כן, ע"כ היה סר וזעף על כך, ומשנהו שעניינים פקוחות לו ראה מי הדוקר ולשם מה, ונתמלא שמחה על רפואתו הקרובה לבוא... והנמשל פשוט, כי אף שוודאי פעמים עוברים על האדם ייסורים ושאר מיני קושי המכאיבים לאדם ביותר, אמנם מי שאינו פוקח עיניו לראות כי הכל מידי הבורא הרופא לכל ומיטיב לכל יהא סר וזעף ויכאב לבו על הייסורים, אמנם הפיקח הרואה את ה' בכל דרכיו כי הוא המכאיב לו לתועלתו ולישועתו השלימה יתמלא שמחה ויודה וישבח לבוראו על כל החסד שגמל עמו. להרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע נלב"ע כמה וכמה מבניו על פניו בחיי חיותו, לאחר אחד מהלוויות קיים בעצמו כל הלכות אבלות גם ישב על הארץ... אך הנהגתו הייתה בשלוות הנפש כלא היה, שאלתו הרבנית במר נפשה, וכי 'תרנגול' קברנו זה עתה, הלא בנינו עצמנו ובשרנו עֲזָבְנו והלך למנוחות, ויען לה בתוקף אמונתו הטהורה, אכן, 'פעקיל' (סאת הייסורים והצרה עצמה) מקבל האדם משמים, אך הצער ו'עגמת נפש' (הנלווית אליה) אינה מידו ית', אלא האדם גורם זאת לעצמו. מעשה בהגאון רבי משה שפירא זצ"ל, שנפטרה בתו בחייו, במעמד הלוויה נשא ר"מ דברי הספד ובתוך דבריו נענה ואמר, הרי ג' שותפים הם באדם הקב"ה אביו ואמו (קידושין ל:), והיאך עשה הקב"ה - שהוא אחד מג' השותפים, דבר כזה מבלי להימלך בשני השותפים האחרים... (עיי' שו"ע חו"מ קע"ו) וע"כ צריך לומר שאין כאן כלל 'חובה' אלא 'זכות', וזכין לאדם שלא בפניו... (דבר שהוא זכות לאדם אפשר לעשות עבורו אף שלא בידיעתו תחילה).

ידוע מכתבו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, גם נודע בקבלה שאם האבלים אינם מתאבלים יותר מדאי (על מי שנפטר בקיצור ימים) כל אותם ימים שחסרו לו יעברו ליוצאי חלציו, ויאריכו ימיהם בטוב ובנעימים.

ובפרט אם ה'נפטר' קטן היה הרי הוא כתרס המגין בפני הפורעניות על אביו ואמו, כמו שאמר רבא במסכת סוטה (מט.) שהקטנים (בני רשעי ישראל) מבזבזין את דין אביהן, וברש"י, וז"ל, קטני רשעי בני ישראל. שמתו כשהן קטנים, שמבזבזין דין אביהם. קורעים דין אביהם שכשבאין לדונם אומרים לפניו - למה האבלתם וצערתם עלינו במוותינו ונפרעת מהם בחייהם, עכ"ל. והקב"ה שומע לטענתם ומבטל מאביו ואמו כל מיני גזרות קשות ורעות.

ובש"ך על התורה (מגורי הארז"ל) כתב נוראות וז"ל. על הכתוב (דברים לא יב) 'הקהל את העם, האנשים והנשים והטף', ואיתא ברש"י (והוא מדברי הגמרא בחגיגה ג.) 'האנשים ללמוד, והנשים לשמוע, והטף למה באו - לתת שכר למביאייהם'. על דברים אלו אמר רבי יהושע (בגמרא, שם) 'מרגלית טובה היתה בידכם ורציתם לאבדה ממני'. ומבאר הש"ך את דברי רבי יהושע, דהנה לפעמים יארע שילד רך בשנים הולך לבית עולמו ל"ע, ואביו ואמו מתאבלים מרה לא ידעו ולא יבינו על מה עשה ה' להם ככה ומדוע בא ילד זה להאי עלמא אם נלב"ע כעבור כמה שנים ספורות, באותה שעה עליהם לדעת שהטף למה באו, (ו"ל) 'כדי לתת שכר למביאייהם שהם האב והאם, ובפרט אם הוא בן זכר שמזכה אביו ואמו במילה, שמלין אותו ושמחין במצוה ועושין לה סעודה, ולזה הקדים האם שהיא מצטערת בלידתו, זהו כדי לתת שכר למביאייהם שהשתדלו בקיום מצות פריה ורביה, כן שמעתי עכ"ל. ולזה קרא ר"י 'מרגלית טובה'.

ח. בנו של הרה"ק האמרי אמת זי"ע הרה"ח רבי יצחק ז"ל נלב"ע בדמי ימיו בערב שבת פר' וירא לפנות ערב. הסתלקותו הסיבה כאב גדול ומקור דמעה לרבי ולכל הנלווים אליו. אולם, במשך השבת לא היה ניכר שינוי על פניו הק' של הרבי, ואף שח בקדשו בשולה"ט על הפסוק 'קח נא את בנך אשר אהבת את יצחק'. ויהי אך יצאה השב"ק נתיישב הרבי על הארץ 'שבעה' על הבן, ומאד מאד היה קשה להשיב רוחו בקרבו. גם כשהגיעו גדולים וצדיקים מראשי גולת אריאל בפולין לא הצליחו להשקיט את סערת רוחו ולבו הנשבר. עד שהגיע איש פשוט מבני מדינת אונגריין, ואמר לו, רבי קדוש, הרי אמרו חז"ל (מגילה לא:) 'סתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה', ואם בזקן בשר ודם אמרו כן, ק"ו גבי הקב"ה שהוא זקן מלא רחמים, וודאי שסתירתו איננה אלא בנין מפואר... מיד הרים ה'אמרי אמת' את עיניו, ותחי רוחו מאותה שעה, ואמר 'יהודי זה ניחם אותי'.

ט. משל למי שמתדפק על דלת בית רעהו, כל זמן שהאור נראה לדופק דרך נקב ה'קוקער' יודע הוא שאין איש שם על לב לנקישותיו, אמנם כאשר יבחין כי נחשך ה'קוקער', ידע בבירור שעתה עומד אי מי מבני הבית וצופה על העומד מחוץ לדלת ובמעשיו, כמו"כ כאשר 'יחשיך' לאדם, ידע נאמנה שעתה כביכול עומד אביו שבשמים וצופה ומשגיח עליו.

הדין, ולא תמוש השמחה מפניו, ביודעו שהכל הוא מאביו שבשמים. וכמו שביארו בשם החתם סופר טעמא דמילתא שפרשת התוכחה בפרשת בחוקותי מסתיימת בפסוקי נחמה - 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם... וזכרתי להם ברית ראשונים', ואילו התוכחה שבפרשת כי תבוא אינה מסתיימת בנחמה אלא נאמר 'אלה דברי הברית' וגו'. ומבאר החתם סופר, כי בפרשת כי תבוא נזכר בכל התוכחה שמו של השי"ת - 'ישלח ה' וגו', 'ידבק ה' וגו', 'יתן ה' וכהנה רבות, וכאשר האדם מביט ורואה כי כל התוכחה היא מפי עליון אזי אינו צריך לנחמה, אלא הא גופא הנחמה כשיודע שהכל מיד ה' ברחמיו וחסדיו הגדולים. לאידך, בפרשת בחוקותי נאמר 'אף אני אעשה זאת לכם', ונתתי וכו', ולא נזכר מפורש כי הכל מהשי"ת הוא, וכשנדמה לאדם שהקב"ה הסתיר פניו ממנו אכן יקוק הוא לנחמה גדולה.

אבל, ישים האיש ללבו, שכל הצער ומכאוב באים לו לאדם לטובתו הגמורה מאת 'אבינו אב הרחמן', אף אם אין הטובה נראית מיד לעין, כי אין אתנו יודע עד מה. וכשיאמין בזה תנוח דעתו ותשלוו נפשו, וכמו שכתב הרה"ק מקאברין זי"ע (במכתב, הובא אמרות משה מערכת אמונה) 'כללו של בטחון - להאמין באמונה שלימה, שכל דבר הנעשה - מה' (נעשה), שהוא הטוב לכל. והכל נעשה לטובת האדם, ומה שאינו בהכנת האדם, הטובה הנעשה הוא באיזה דבר נסתר - שאין בידו להשיגו, ובודאי היא יותר טובה'. והיינו שבשעה שרואה אדם שכביכול הבורא מתנהג עמו ב'הסתר והעלמה', ונראה לו כי עולם חשך בעדו, ידע שאדרבה - באותה שעה מצמיח לו הבורא טובה גדולה אשר לרוב גדולה יש לעשותה בהשקט, בהצנע ובסתר.

אשרי המאמין כי מאת השם הייתה זאת, כי בזה תקל עליו המלאכה שלא 'להשתנות' בבוא עליו מידת

י. הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו של הרה"ק הדברי חיים נלב"ע בחיי אביו, ביום הראשון כשנעמד הדברי חיים להתפלל שחרית, נטל את הטלית להתעטף בה, וקודם שהחל באמירת ברכי נפשי פתח ואמר, הנה מהלך לו איש בנחת ברחובה של עיר ולפתע מרגיש כי מאן דהו הכהו בגבו מכה גדולה וחזקה - מיד יסתובב המוכה לאחוריו ברוב רוגזה וטענה מי העיז להכותו כן. אמנם אם יראה שה'מכה' אינו אלא ידידו אוהבו שהכהו בגבו לאות אהבה וחיבה - לא די שלא יקצוף ויתכעס עליו, אלא אדרבה מכה זו תוסיף אהבה על אהבתו וחיבה על חיבתו. אף לדידו, עתה הוכינו במכה אנושה אך מי הוא זה המכה הלא הוא ידיד נפש אב הרחמן... ופתח בהתלהבות בסדר התפילה. הוסיף על זה חכם אחד עפ"י דברי הגמרא (שבת קנא): שבתו של רבי חנינא מתה ולא בכה ר"ח, אמרו לו בני ביתו וכי 'תרנגולת' הוצאת עתה מן הבית מדוע אינך מבכה את האבידה הגדולה, אמר לה ר"ח, בלשון תמיה - 'תכלא ועיורא', ופירש"י, 'תיכלא ועיורא'. שיכול בנים ועיורון הדמעה. וכפשוטו הכוונה שלא אבה לבכות כדי שלא יוסיף צרת עיורון עיניים על צרת השכול. ביתר עומק הוסיף ה'חכם' לומר, תכלא ועיורא - אחרי שנעשיתי 'שכול' וכי אוסיף על זה גם עיורון שלא לפקוח עיני לראות ולהביט מי עולל לי כזאת, הלא הוא אבינו אב הרחמן שעשה לי כן ברחמיו המרובים למעלה מהשגת בר אינש...

כה ביאר הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף זי"ע (כתונת פסים פר' בהר, עמו' כו. בדפו"י) את הכתוב (תהלים קמד יד) אלופינו מסובלים. כי על ידי שיאמין ב'אלופו' של עולם, שיש מנהיג לבירה, ואין דבר בעולם שנעשה שלא בציווי הבורא, על ידי זה מסובלים - יהא בידו לסבול הכל.

כשם שלכל חולי גשמי יש תרופה ורפואה, כן גם לחולי הנפש יש תרופות שונות, וה'אמונה' במלך א-ל חי וקים היא הרפואה הבדוקה לכל חולי הגוף והנפש גם שניהם, והיא כמו חבל ההצלה שיכול האדם לאחוז ולהחזיק בו כדי לעבור את הגלים החזקים והגדולים המאיימים להטביעו במים הזידונים בגשמיות וברוחניות.

וכפי שהמשיל א"ז הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע דבר זה, לאחד שנפל לבירא עמיקתא ובדרך הטבע אין שום עצה ותבונה לעלות ולצאת מאפילה לאור גדול, אמנם כאשר אחד מבחוץ זורק לו חבל יוכל להחזיק בו ולהגיע אל שפת הבור ברגע כמימרא, וכמו כן כשאדם מסובב בצרות ויסורים עליו לדעת שהקב"ה עומד על גביו ומשגיח עליו, והוא יתב"ש זורק לעברו 'חבל הצלה', ואם יחזיק בו ויאמין שביד השי"ת להצילו יזכה באמת לבטל כל הדינים והגבורות וכל היסורים והחלאים רעים יעלמו כהרף עין, ככתוב (תהלים כג ד) 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי'.

האדם באדם' – כשעוד הדם בקרבו ובקרב גופו גורם ל'אזיל סומקא ואתא חיורא' – והאיש הנבון יקיים בנפשו וידום... ויזכה למעלות רמות, ומפורש אמרו בגמרא (גיטין לו:): 'תנו רבנן הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'.

כתב הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע 'ליקוטי רמ"ל' (מבוא המידות טובות אות יא) ואמר איש קדוש לאיש שחרפו וגדפו, ה' ישלם שכרך שקרעת גזר המיתה מעלי, כי ע"י ששומע את עלבונו ושותק ממתיק מעל עצמו כל הדינים והגבורות, וכל העונשים והיסורים נהפכים לרחמים יי.

הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע היה מעורר הרבה במעלת ה'נעלבים ואינם עולבים' שומעים חרפתם ואינם משיבים ועונים, שלא לענות אפילו אם ביישו וחירפו רעהו בלשון דוקרת כחרב. ומאד הפליג במעלת הבזיונות, שע"י שהאדם מקבלם באהבה ואינו משיב למחרפהו מנה אחת אפיים, הרי הוא מציל עצמו מכל מיני פורענויות, ואפילו מן המיתה יי, ועוד, שהם כסם רפואה וישועה, שאינם עולים דמים מרובים ומצויים בקלות אצל האדם, מבלי שיצטרך לשלם עליהם כלום,

ועצה טובה קא משמע לן, שבעת צרה וצוקה רח"ל יתבונן יחפש עד כמה יש לו להודות לה' על חסדיו המרובים שגומל עמו בכל עת ורגע, וכגון המתייסר ביסורים ברגלו ח"ו, יודה להקב"ה על שאר רמ"ז אברים הפועלים כהוגן, וכן בכל דבר ודבר, שיתעמק בדעתו ויחשוב כמה חסד עושה עמו השי"ת על כל נשימה ונשימה, ושיש לו בני משפחה חברים וידידים המחזקים אותו ומסייעים בעדו וכיוצא בזה, ובכה ההודאה יעורר רחמי ה' עליו ויזכה להיוושע מכל צרותיו. ולמד כן רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער רביעי אות יב) מדבר הכתוב (תהלים נב, יא) 'אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך, וז"ל. פירוש, אודך על הטובה שעשית עמדי 'ובעבור זה' אקוה להתמדת טובותיך, עכ"ל יי. ותומך יתידותיו בכתוב (תהלים קטז, ג-ד) 'צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא, ובהמשך הפרק נאמר (פסוק יג) 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, דכאשר התייסר דוד המלך בצרות ויסורים היה מודה להקב"ה על החסד שגמל עמו, ועי"ז זכה להינצל מכל הקשיים.

טוב ויחיל ודומם – מעלת השומעים חרפתם ודוממים עוד יתבאר מעלת 'יידום אהרן' לכל איש מישראל, כשאחרים מקיימים בו 'שפיכת דמים' וכמו שרמזו צדיקים על המבייש ומכלים חברו שהוא בכלל 'שופך דם

יא. מעשה שמעתי מתלמיד חכם אחד שאיבד את שמיעתו רח"ל, ואף טובי הרופאים לא מצאו מזור למחלתו, באחד הימים נתיישב בדעתו והחל מחשב על כל שאר החסדים שעושה עמו קוב"ה בכל עת ובכל שעה, שלבד מהחסרון בשמיעה פועלים כל שאר אבריו וחושיו, וב"ה שבני ביתו ומשפחתו כולם בריאים ומזונותיו מצויים לו בכבוד, והודה להקב"ה על כל הטובות הללו, משם פנה לרופא חדש שנתן לו סממני רפואה חדשים ובתוך זמן קצר חזרה אליו השמיעה כמעט בשלימות.

יב. אחת מנכדותיו של הרה"ק רבי שלומקה מזוועהיל זי"ע הוה דחיקא ליה שעתה וממש הגיעו בני הבית לכדי פת לחם ממש, בצר לה פנתה אל זקנה והוא שלחה אל הכותל המערבי, ואכן בהיותה שם שפכה נפשה בתפילה בקולות וברקים לקל עליון שיחוס וירחם עליה ועל נפשות ביתה המוטלים ברעב נורא, באותו הזמן שהתה שם עוד אשה שהקולות הללו הפריעו לה לתפילתה (כי באותם הימים היה מקום התפילה שם קטן וצר) והשתיקה אותה אך ללא הועיל, בצאתה פנתה אליה האשה וגערה בה – וכי כל ה'כותל' שלך... וכיו"ב בביזי בזיונות ובשוות נוראות ותשמע האשה שתקה והמשיכה בדרכה לביתה, על אם הדרך מצאה 'נפוליון' זהב – מטבע שהיה בו כדי חיות כל משפחתה למשך מחצית השנה, לנוכח 'מציאה' גדלה שמחתה עד לשמים. ובבואה לביתה נכנסה לבית זקנה הרה"ק רבי שלומקה ושאלתה בפיה, אכן ראיתי ששמע ה' לקול תפילתי ומצאתי את המטבע אבל לא אבין על מה ולמה נחלתי כאלו בזיונות נוראות... א"ל הרה"ק, אה, טעות בידך, אכן, שמע ה' בקול תפילתך ובעד זה נתן לך 'מתנה' גדולה כ"כ והם הבזיונות והבושות – המסלקים מהאדם כל מיני חולי ומדווה וכל צרה, ואילו 'מטבע הזהב' לא בא לך בזכות התפילה, אלא כמשל שנותנים 'רפואה' מרה לחולה שנותנים לו לאחמ"כ איזה דבר מתוק להמתיק טעמו המר כן נתנו לך מטבע להמתיק את טעמו המר של הבזיונות (אבל פעולת התפילה הייתה על מתנת הבזיונות).

יג. דרכו של הרה"ק רבי שלומקה הייתה לשבת בין העניים בהזדמנויות שונות. פעם כשישב במחיצתם בהיותו

קמנו ונתעודד - יסיח דעתו מהעבר יקום וירוז מעתה אל אביו שבשמים

בפרשתן (ט ה) ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו, ביארו רבותינו הראשונים, שבשעה שניגש אהרן קדוש ה' להקריב לאלוקיו, בא השמן והראה לו דמות עגל הזהב בתוך האש שע"ג המזבח, ובוהו רצה להחליש דעתו לכשיזכר בעגל אשר עשה. ואמר לו משה רבינו ע"ה, אהרן אחי - 'קרב אל המזבח' ואל תיתן לשמן להפיק זממו. ואכן - ויקרב אל המזבח וישחט את עגל החטאת, היינו ששחט את יצרו שנדמה לו כעגל, באמרו אף על פי כן הולך אני לעבוד את בוראי.

עפי"ז ביאר ה'אמרי חנוך' (לרבי חנוך קרון זצ"ל תלמידו של הרה"ק ה'אבני נור' זי"ע, קונ' אמרי חנוך אות כה), את דברי חז"ל (סוטה ה.), אמר רבי חייא בר אשי אמר רב תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית, כלומר שעליו להתחזק בפסוק זה שהוא הפסוק השמיני שפרשת 'שמיני', מפני שכך היא דרכו של היצר הרע להרפות את האדם בגשתו לעסוק בתורה תפילה ועבודה, בזה שהוא מעמיד לנגד עיניו את כל חטאיו וכישלונותיו, וגורם לו לחשוב שאינו רצוי לפני המקום. אכן יסוד העבודה היא לשחוט את כל 'עגלי החטאת' - איש איש

לעומת שאר תרופות ורפואות העולים הון תועפות, וכן צריך לבטל עליהם זמן רב עד אשר ישיגם ויקבלם וכיוצא בזה, לאורך גיסא יקרה הוא יותר מכל התרופות, פירוש שהיא מועלת ומרפא כל מיני חלאים קשים מרים יותר מכל שאר סממנים ורפואות.

וכך איתא מהרה"ק 'בית אהרן' זי"ע (דף קנט:): בשם הרמ"ק (ונמצא לתלמידו בקול בוכים) שמכל התשובות שבעולם, המעולה שבכולם היא לסבול העלבונות החירופים והנידופים, שהרי אם יסגף עצמו לשם כפרה, יבטל מדברי תורה, ושמא ייקרא חוטא, אבל כשיסבול עלבונות אפשר לו לאכול ולשתות ועונותיו מתכפרין.

ומסיים שם, כי הנה על האדם לעבור יסורים לכפר על עונותיו, ואם ישאלו אדם כמה תבחר לכפר עונותיך, בהפסד ממונך, או במיתת בני רח"ל, או שמא תסכים שיכך ה' בקדחת ובשחפת, בקירוי וחמימי, במיתה וגיהנום, הרי את כל אלו לא יאבה, ויזעק ויאמר חס ושלום רחמנא ליצלן, אם כן כמה יתכפרו חטאיו, רק עצה אחת יש לו - יתן למכהו לחי ישבע בחרפה (איכה ג ל), היינו שיסבול חרפה בשתיקה, ואז ישבע ממאכל ומשתה בלא שיצטרך להתענות על ידי החרפה.

ב'כותל המערבי' עבר שם אדם אחד שריחם על האביונים ונתן לכל אחד מטבע לצדקה, וכיון שלא הכיר את רבי שלומ'קה נתן גם לו מטבע והוא לא סירב לקבל, ורק כאשר התרחק משם הנותן העניק רבי שלומ'קה את המטבע שקיבל לשכנו הקרוב אליו שישב לצדו, ויהי כשקיבל את המטבע שטח הלה את תמיהתו, מדוע לקח את המטבע מאותו 'נדיב'... נענה הרה"ק 'לא יכלתי לוותר על הבזיונות'...

יד. עיי' רמב"ן ורבינו בחיי שהביאו דברי ה'ספרא' (שמיני מלואים ח) - היה אהרן רואה את המזבח כתבנית שור והיה מתיירא, נכנס משה אצלו, אמר לו אהרן אחי, לא תירא ממה שאתה מתירא, הגס דעתך ובא קרב אליו, לכך אמר 'קרב אל המזבח ויקרב אל המזבח', בזריזות. ויש אומרים (ראה ב'בעל הטורים' שם) שבאותה שעה נראו לו קרנות המזבח כקרני עגל, וכוונתו היתה לשבור את רוחו ע"י שיזכור את מעשה העגל ויבא לידי עצבות, וע"ז אמר לו משה אל תביט על העגל 'קרב אל המזבח' - לכך נבחרת.

ואכן מחמת הרגשה זו יתקבלו תפילותיו, כדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שמיני תר"מ) 'שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש לכך נבחרת', היינו בגלל שאתה בוש, ונדמה אתה בעיניך כמי שאינו ראוי לגשת אל הקודש, לפיכך נבחרת וזכית לשמש בכהונה, כי הקב"ה אוהב את הענוים והשפלים ברוחם.

טו. שמעתי מבעל המעשה שפעם ראה נער העומד בעריכת השולחן של הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע וניסה לעלות ולהתרומם מעט לזכות ולראות את פני הרבי הקדוש, אלא שבחור שעמד מעליו ב'שורות' דפק לו על ראשו כאומר עמוד על מקומך בשלווה ואל תנסה להתרומם, וכך הווה כמה פעמים שהילד נותר וקפץ ממקומו וזה הורידו... הרבי שראה את הנעשה, לא התייחס כלל לאותו העומד מלמעלה ומנסה להורידו ולהשפילו למטה, רק בשתי ידיו הראה לילד כסימני התחזקות - כאומר, אל תשית לבך לנסינותיו של העומד מעליך, אלא נתר וקפוז בהתחזקות שוב ושוב לעלות ולראות בקדושה...

גרה לא יגר - שלא ימשיך חלילה לגור (מלשון דירה - גור בארץ הזאת (בראשית כו ג) באותה ירידה, ולא יהפוך מצב ירידה זו כמקום של קבע עבורו).

נוראות מצינו בזה הענין בראשית דרכיהם של בני ישראל בצאתם ממצרים, כי כבר כתב הר"ן (פסחים כח. מדה"ר) וז"ל, ובהגדה גם כן אמרו בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלוקים על ההר הזה אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מוניין כל אחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר. עכ"ל. והרי במשך באותן ה'חמישים יום' נפלו בני ישראל כמה וכמה פעמים, כאשר באו אלימה ולא מצאו מים - וילונו על משה, וכן ברפידים - ויבוא עמלק, ואף על פי כן לא נפלו בקרבם לחשוב שאבדה תקוותם (גם לא התחילו למנות מחדש, אלא עדיין) 'היו מוניין כל אחד לעצמו', והמשיכו כל אחד בעבודתו לספור דבר יום ביומו כאילו לא אירע מאומה ועדיין במדרגתם הראשונה הם עומדים, ובשכר זה זכו לקבל תורה מסיני. כי אכן זאת היא ההכנה הראויה לקבלת התורה - להתחזק בכל עת מבלי להתייאש.

בנגעו ומכאובו. ולא יביט על העבר, אלא יתחדש מעתה ביתר שאת ועוזי.

וכך ממו משמיה דהרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (אמר זאת כשביקר אצל הרה"ק רבי ברוך מעז'בו זי"ע, הובא בקובץ שפתי צדיקים אדר תשנ"ו עמו' ג) בביאורא דקרא בפרשתן (יא ז) ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא וגו' והוא גרה לא יגר ממא הוא לבם, שהנה כאשר ירצה אדם לקפוץ ולדלג למרחק ישוב קימעה על עקבותיו, ומשם יקפוץ ויתרומם כראוי, ויצליח להגיע למרחק גדול יותר. כמו כן בדרך העולה בית קל לפעמים יפול האדם ממדרגתו, ונפילות וירידות הללו מסוכנות להביאו לידי יאוש, שיחשוב הלא בין כך ובין כך נבשלתי וכך וכך עשיתי, והאיך אוכל לבוא בשער המלך בלבוש שק, אבל באמת אין הירידה אלא לצורך עליה - להעלותו עוד יותר במעלות הקדושה, וזאת על ידי שיתגבר על המכשול וימשיך לילך בדרך טוב, ולא ישים לבו לכל הירידה והנפילה. וזהו הרמז בקרא, ואת החזיר - כאשר נראה לאדם שהוא חוזר על עקבותיו ונופל, ידע שאין זו נפילה אלא כי מפריס פרסה הוא - שבירידה זו חוזר לאחוריו כדי שיוכל לזנק כעת בפרסות גליו בקפיצה גבוה מעל גבוה, אמנם, עליו להזהר שוהוא

טז. כי כבר אמרה תורה (בראשית יט כו) 'ותבט אשתו מאחוריו - ותהי נציב מלח' - כי זה סופו של המביט לאחוריו...

יש שרמזו בלישנא דגמ' (פסחים ק.) 'פורס מפה - ומקדש', שיפורס מפה על העבר ואז יוכל לקדש עצמו. יז. סיפר הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל, כאשר שהיתי ברוסיה לקחו אותנו ממקום למקום, העלו אותנו לרכבות בהם נסענו מרחקים אדירים, רכבות אלו היו 'רכבות משא', בכל קרון היו שלושה דרגשים (כעין מיטות עשירות מעץ קשה) זה על גבי זה, חלק מהנוסעים היו עולים עליהם לישון, וחלקם נרדמו על הארץ... באחד הלילות פשטה עייפות כבדה בכל איברי ורציתי לנום מעט, והנה, אך נעצמו עיני, החל אחד הגויים המדוכאים לצעוק ממקום 'מנוחתו' על אחד הדרגשים, אוי... אני רוצה לשתות, אני צמא... וכך צעק וצעק, והפריעני משנתי, שוב ושוב, אני צמא... רוצה כל כך לשתות... משראיתי שהוא לא יתן לנו מנוחה, עלה במוחי רעיון קמתי פסעתי עד אליו, ובקשתיו תן לי את הקומקום שבידיך, ואכן, האיש הגיש לי את הכלי שבידו מלאתי בו מים ונתתי לו, הלה מיהר לגמוע את הכל כמו 'בעל חיים' כמנהג הגויים, עתה חשבתי שישועתי קרבה ואמרתי בלבי 'ברוך שפטרני מעונשו של זה', אך... לא ארכו הדקות אחרי שנרדמתי ולפתע החלה פרשיה חדשה... הוא דיבר עם עצמו בקולי קולות אוי כמה רציתי לשתות... אוי כמה הייתי צמא מאד... צמאתי למים... הייתי צמא... זו דוגמא של טרוד ביצרו הרי גמרת כבר מה אתה ממשיך להתבוסס.

משל למי שנוסע בדרכו מעיר לעיר, ולפתע נסדק ונשבר אחד מאופני (גלגלי) רכבו, וא"א לו להמשיך בדרכו בשום אופן, וכי יעכב עצמו ויעמוד לחקור בשל מי אירעה צרה זו, הרי כך לעולם לא יגיע למחוז חפצו (ולכשכבר יגיע ימצא שכבר נסתיימה ה'חתונה' או כל מטרה אחרת שלשמה נסע), מה יעשה הפיקח יחליף הגלגל במהירות, ימשיך בדרכו ויגיע למחוז חפצו, ובסוף היום טרם ישכב לישון, אז יחקור מה ומדוע אירע... אף לדידן ייאמר, מה לך מתעסק 'חוקר ודורש' אודות הנפילה שעברה עליך, קום התנערי מעפר קומי - המשך בדרכך, ובסוף היום - כשכבר לא יפריע לך הדבר להמשך ה'עבודה' תערוך חשבון הנפש.

יח. הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה מספר על אחד שהיה מתופף בתוף, ובתוך כדי עבודתו סטר לו מאן דהו על

אני. פרשה זו יפה נדרשת בענין האכילה וקדושתה ובפרט בחיוב הגדול להמנע מאכילת כל דבר איסור. הנה רבים החושבים כי אין להם כל שייכות ומגע לכל אלו הפרשיות, כי אינו חושב לאכול לא 'גמל' וכ"ש לא 'ארנבת', ואפילו את ה'חמור' או אקו ודישן שהתירה התורה (דברים יד ה) איננו אוכל, ומה לו ולכל הפרשה הלזו... והאמת אני כי טעות גדולה בידם, כי הכל יודעים – ופרט מי שיש לו קצת 'מוגע' לעוסקים ביצור ומכירת דברי מאכל - כמה שאלות וספקות שייך ב'הכשר' המאכלים, ובפרט ב'נסיעות' הרבות המצויות בינינו כהיום (שאו הנסיון גדול יותר), ובקריאתנו פרשה זאת יש להוסיף ולהתחזק ביתר שאת: שלא לאכול דברי מאכל רק המושגחים ב'הכשר' טוב ומהודר כל חד וחד בדיליה [וידע שלא כל אותיות 'לשון הקודש' מראים סימני כשרות, אפילו אם נכתב שם 'כשר']^א.

כתב האור החיים הק' (יא מח) על הפסוק 'והתקדשתם והייתם קדושים', וז"ל, עוד ירצה והתקדשתם תעשו גדרים וסייגים לכל תטמאו, וזוה אני מנמיחכם

בדרך זו כתב הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (ד"ה וירא) בשם האלשיך הק' לבאר את הכתוב בפרשתן בענין חנוכת המזבח ביום השמיני (ט כד) 'ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם'. כי מתחילה כשעדיין לא ירדה האש מן השמים והיה נראה לישראל שמעשיהם הרעים גורמים שלא ישכין הקב"ה שכינתו ביניהם, עדיין לא נפלו על פניהם באותה שעה, כי זהירות יתירה יש לנקוט בזמן כזה שלא ליפול בעצבות. ורק אחרי ש'ותצא אש מלפני ה'... וירא כל העם' – שראו עין בעין שהשכין הקב"ה שכינתו בקרבם והוריד להם אש מן השמים, אז נפלו על פניהם בגודל בושח על עצם הדבר שנתעורר ספק בלבותם אולי השי"ת לא ישכון ביניהם, כי היו צריכין להתחזק באמונה ובטחון שבודאי לא יעזבם'.

אל תשקצו ונטמתם בם – הזהירות ממאכלות אסורות הנוגע לכל איש מישראל עד היום הזה

בפרשתן (יא מז-מד) אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם^ב, כי אני ה' אלוסיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש

לחיו, נענה המתופף ואמר 'וכי אפסיק מעבודתי, לא כי, אלא א פאטש געכאפט און פריילאך געקלאפט' (פ"י אכן קבלתי סטירה, אך עדיין אכה בתוף בשמחה)... וזהו מעיקרי העבודה שאף אם סופגים מכה אזי ממשיכים בעבודה.

יט. ב'כלי יקר' (ויקרא יא, מד) מרמז בלשון הפסוק (יא מג) 'ולא תטמאו בהם ונטמתם בם', וז"ל, ועל צד הרמז אמר ונטמתם חסר אל"ף, לומר לך שיחידו של עולם ברוך הוא (האות אל"ף מרמזת על אלופו של עולם) סר ממנו ואין לו חלק בטומאתו ומעשיו ירחקוהו.

כ. ולא יאמר לעצמו, 'איש פשוט' אנכי, וכגודל פשטותי מותר לי לאכול גם 'הכשר' כזה, וישמע לדברי הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ריש הפרשה) דכתיב 'וידבר ה' אל משה לאמר אליהם דבר וכו' זאת החיה, ומדקדק מהו 'לאמר אליהם', אלא ביאורו, כי מצאנו גבי משה רבינו שבינקותו סירב לינק מאשה גויה כמו שאמרו בגמרא (סוטה יב:): 'שהחזירוהו למשה על כל המצריות כולן ולא ינק כי 'פה שעתיד לדבר עם השכינה' אין לו לינק דבר טמא, ומבאר ה'קדושת לוי' שהפסוק בא להזהיר ולחזק כל יהודי בשמירת פיו מלאכול את האסור – כי לעתיד לבא עתיד הקב"ה לדבר עם כל איש מישראל כמו שנאמר (ויאל ג א) 'ונבאו בניכם ובנותיכם', לכן באה תורה והזהירה לכל יהודי - 'לאמר אליהם' - אני עתיד לדבר עם כל אחד ואחד, לכן יראה כ"א לשמור את עצמו כבר עכשיו כדי שיהא כלי מוכשר לנבואה לדבר כביכול עם הקב"ה.

כא. כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (פר' חיי שרה ד"ה ויאמר אברהם) שכשבא אברהם אבינו לשלוח את אליעזר עבדו לקחת אשה ליצחק בנו, לא סמך עליו עד שהשביעו בכל מיני תנאים ושבועות, אף שהיה סומך עליו בכל עניניו ביתו שהרי היה זקן ביתו ו'מושל בכל אשר לו', כי אצל אברהם אבינו היו כל מה שנוגע לעניני רוחניות וחינוך חשובים ונוגעים בציפור נפשו פי כמה וכמה מ'עניניו' הגשמיים, וזוה לא רצה לסמוך על נאמנות זו כי פחד שלא יכשל חלילה עד שעשה כל מה שהי' ביכלתו לעשות והשביעו.

וממשיך את האמור מדבריו לגבי דידן, וז"ל. משא"כ בבני עמינו בדורותינו היום עושים ההיפוך, אשר אם יבא אחד ובידו סכין לשחוט ויאמר כי הוא 'שוחט ובודק' מומחה, יאמינו בכל שהוא, ולא ישאל ויחקור וידרוש עליו כל כך, ויאמר 'מן הסתם' כל המצויין אצל שחיטה מומחין הם... כמו כן אם אחד יביא יין וחלב או דג וכדומה מדברים

באר הפרשה - שמיני

דאשתזיכו מאינן נסיוני אלא בגין דלא אסתאבו במיכלוהון (שנינו במה זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה שניצלו מאלו נסיונות אלא מפני שלא נטמאו במאכליהם).

וידע כי בזה תלוי הצלחתו והצלחת יו"ח^{יד} – שילכו בדרך הישר ויזכה לרוות מהם רוב נחת דקדושה^{יה}, כי כל הרגש דקדושה נאבד ונעלם מלבו של אדם כשנעשה לבו 'מטומטם' במאכלות אסורות – ואף אם הוא מתחנך ב'בתי חינוך' ו'ישיבות' הטובות

שתהיו קדושים...^{יד} ואומרו ולא תטמאו וגו' פירוש מלבד דברים שאתה מעלה על דעתך לשמור עצמך מהם עוד אני מבטיחך שלא יאונה לך כל מין הרע והוא אומרו 'בכל השרץ הרומש', עוד ירמוז שבאמצעות שמירה מצוה זו לא ישלטו עכו"ם בעם בני ישראל, עכו"ם יקראו 'שרצים ושקצים' הרומשים על הארץ^{יד}.

וכבר איתא בזוהר הקדוש (בפרשת משפטים דף קכה:): וז"ל, תנא במה זכו דניאל חנניה מישאל ועזרה

הנמצאים בהם חשש איסור, או אם יתנו לפניו דברים הצריכים בדיקה מתולעים כמו חומץ וקטניות והדומה להם יאמר מן הסתם יהודי מוחזק בכשרות הוא ואינו חשוד להאכיל דבר שאינו ראוי לאכול... לא כן יעשה אם יבוא אחד ללות מאתו מעות או שאר דבר חפץ לא יאמין לו כפשוטו בשום אופן עד אשר ידרוש ויחקור וישאל היטב עליו - מי הוא זה ואיזה הוא, ואם נאמן הוא או אינו כ"כ, ויצטרך כל הספיקות למען לא יתן לו, ואם כבר ירצה ליתן יעמיד עליו עדים, ויכתב בספר וחתום, ויפחד וירעד עד כלות הזמן אולי לא ישלם לו... והכל כי זה הוא העיקר בעיניו בכל עבודתו שעובד בעוה"ז, ועל זה יתן כל לבו ונפשו ועיניו שלא לבוא לידי מכשול מיראתו ופחדו, משא"כ במצות ה' שלטפל נחשב בעיניו, ואם לא יהיה כ"כ על צד היותר טוב, מה יהיה בזה... ואולם אברהם אבינו - העיד עליו הכתוב 'אברהם אוהבי', שלא אהב דבר אחר כי אם מצות ה' ולא יותר, והכל היה להבל ותהו בעיניו כאפס ואין נחשב לו, וע"כ כל אשר לו מסר לאליעזר ובמצות לא חפץ להאמינו, עכ"ל.

ונראה כי כל הוספה על דבריו אך למותר הוא... אמנם, בלשונו נדבר - כל אחד יבדוק את עצמו האם הוא נזהר ומדקדק בכשרות מאכלו והאחריות על זה לכל הפחות כמו שנוהר באחריות על ממונו וכיו"ב, וכמו שהוא מדקדק על קורות ביתו, על מלבושיו - שלא יהא רבב על בגדו ברחובה של עיר... (תפארת למשה).

כב. וכן כתב להדיא הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער המצוות פרשת עקב) וז"ל. עוד יש ענין אחר הלא הוא מה שנודע מ"ש רז"ל (חולין ה:): 'אין הקב"ה מביא תקלה ע"י בהמתן של צדיקים' בההוא עובדא דחמורו של ר' פנחס בן יאיר צדיקים עצמן לא כ"ש, והנה יש במאכלות כמה מקרים, כגון אם יזדמן לפני האדם מאכל ובתוכו תערובת איסור כמו חלב או דם או נפל זבוב לתוכה או שאר מיני אסורין לאין קץ כגון טבל וכלאי הכרם כו' והנה האדם הנוהר תמיד במאכלו לפשפש בהם שלא היה בה שום איסור מסייעין אותו מן השמים שלא תבא תקלה על ידו.

כג. הגה"צ רבי אלחנן היילפרין גאב"ד ראדומישלא זצוק"ל מביא (שיחתן של עבדי אבות ח"ב, מערכת החת"ס) שמעתי ממחותני הגה"צ ר' שמואל אלכסנדר אונסדורפר זצ"ל שהגה"ק החתם סופר זי"ע ציוה פעם לשנים מטובי העיר פרעשבורג שילכו להפגש עם שר העיר תיכף ומיד, ובקושי גדול הצליחו טובי העיר להכנס אליו בעוד לילה, השר כיבדם במשקה חלב והם נמנעו מלשתותו מחמת גזירת חז"ל על 'חלב עכו"ם', נתרגז עליהם השר, ורצה בכעסו להרגם, פתאום נכנס משרתו והביא בפני השר פקודת הרופא שימנע מלשתות המשקה כי החלב ארסי ומסוכן. כשמוע השר כי כן נפקחו עיניו והחל לכבד את השלוחים ודיבר בכבוד והערצה על רבם מרן החתם סופר, וגילה להם שבזכות בואם אליו הרי הוא קורע את 'כתב הגירוש' שהכין לשלחו למחרת לכל יהודי העיר...

משבאו לבית רבם החת"ס זי"ע, אמר להם שהיה קטרוג גדול בשמים על יהודי העיר פרעשבורג מחמת חטא זלזול כשרות המאכלים, ועל ידי מסירת נפשם לגזירת חז"ל הצליח להעביר הגזירה.

כד. וכן כתב הרמב"ן (באגרות הקדוש הנ"ל המובא ב'ראשית חכמה' שער הקדושה פט"ז), וז"ל, והנני מוסר בידך מפתח גדול... סמך השי"ת בתורתו הקדושה פרשת 'אשה כי תזריע' למאכלות אסורות (בפרשת שמיני), וסמך מצד אחר פרשת נגעים (פרשת מצורע) ואלו הג' פרשיות לסודות נפלאים ופרשה כי תזריע באמצע, להודיע שאם יבדל אדם מן המאכלות האסורות הויין לו בנים הגונים קדושים וטהורים ואם לא הרי נגעים מתחדשים עליהם... מאותן מאכלות האסורות, עכ"ל. ומכאן שעצם זהירות ההורים בענין המאכלות - אף כשבניהם אינם רואים אותם משפיעה עליהם לטוב. כה. וכמו שכתב הש"ך (יו"ד פא ס"ק כו), וז"ל, אע"פ דקטן האוכל דברים האסורים מדרבנן אין אביו מצווה להפרישו...

תטמא נפשו ותטמטם, והוא אומר ולא תטמאו ונטמאתם במ. וצריך האדם לזוהר בתוספת זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקויץ זה, ומה גם בזמנים אלו שזוהר האויר והארצות כולן יחד ואין לך גידולי קרקע שאין בהם מהשיקויץ שומר נפשו ישמור את הדבר, עכ"ל.

אִתָּא ב'מסילת ישרים' (פ"א) וז"ל. ושאר איסורי אכילה ושתייה - כל אלה, הנקיות בהם צריך דקדוק גדול וצריך חיזוק, כי יש תאוות הלב המתאוה במאכלים הטובים, ו'חסרון הכיס' באיסורי התערוכות... וכך אמרו

והחשובות בטמטום הלב לא יקלט בקרבו מאומה מתורה ויראה הנלמדים שם. וזוהר עד מאד שלא לסמוך לקולא (עד כמה שידו משגת) כי ה'טמטום' שאמרו חז"ל (יומא לט.) על האוכלים 'ונטמטם במ' יבוא עליו אפילו אם אכלם ב'שונוג', מבלי כוונה ורצון לאכול את מה שאינו בשר. כמו שאיתא ב'אור החיים' הקדוש (יא מג), וז"ל. ואמרו ולא תטמאו בהם אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל לזהור לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת, כי ההפרש שבין השונוג למזיד במציאות זה כשונוג כמזיד, כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת - אלא שישתנה הפגם, במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ, וכשונוג

היינו מדינא אבל מכל מקום יפרישו מפני שמזיק לו בזקנותו, שמטמטם הלב וגורם לו טבע רע עכ"ל. ומפורשים הדברים גם ב'פרי חדש' (יו"ד פא ס"ק כ"ו) וז"ל. אע"פ שקטן אוכל נבילות אין מצווים להפרישו היינו מעיקר דינא אבל מכל מקום יפרישוהו מפני שמזיק לו בזקנותו שגורם לו טבע רע וסופו לצאת לתרבות רעה ולפי שבזמנינו זה אין נזהרים מעניינים אלו רוב הבנים יוצאים לתרבות רעה ורובם הם עזי פנים שבדור ואין יראת ה' נוגעת בלבם ואף אם יוכיחום על פניהם לאו בר קיבולי מוסר ניהו וכו' ולפיכך צריך לזוהר הרבה בדבר, עכ"ל.

וכן כתב ה'אור החיים' הק' בפרשת אחרי (יה ב) וז"ל, הקדמה אחת ששמעתי משם הרב הקדוש מהר"י לוריא צוק"ל (שער הגלגולים יט) והוא כי לפעמים יתהפך האדם וישתנה מטוב לרע בטבעו ומזגו ולא ידע מאיזה סיבה והוא עצמו יתמה איך נהפך בדעתו ואמר כי זה יסובב לצד שלפעמים יאכל אדם מאכלים שיש בו חלק מחלקי הרע או יש בו נפש רעה מהגלגולים לסיבת תחלואיהם, וכאשר תכנס הנפש הרעה או ניצוץ הרע בקרבו תטהו מטוב לרע, ותגבר בו בחינת הרע. מעתה, השומר עצמו ממאכלות הרעות יתגבר החפץ בו בדברים הנוגעים לנפש והוא אומר (תהלים ט) 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', וזה היה לי להיות 'תורתך בתוך מעי'.

ידוע דבר המעשה שבאתה אשה לפני הגאון הקדוש רעק"א זי"ע בקול נהי בכי תמרורים כי בנה יניק וחכים היה מתמיד נפלא ומבין בתורה, כל רואיו העידו כי לגדולות נוצר, אך, שוד ושבר, ביום מן היום נסתמו מוחו ולבו ופסק מלהבין אפילו דבר אחד מן התורה, כל דברי הקדושה אשר נשמעים בקירוב אליו פורחים כאילו לא היה... החל הרעק"א לחקרה מה מאכליו של הבן האם כשרים הם, ותען האשה ותאמר, אין הבן אוכל אלא בביתי שם נעשה הכל על טהרת הכשרות בתכלית ההידור, מכיוון שכן נקרא הילד לפני הרעק"א, ולאחר חקירות ודרישות נודע שלפני זמן מה כשהיה מחוץ לעיר נכנס לאיזו אכסניה כשרה ואכל שם משיוירי סעודת נישואין שהתקיימה באותו מקום, ואף שהיה הבשר כשר ומהודר ונשחט ע"י שוחט ירא שמים - אבל היו הנישואין נישואי איסור (שהאשה שנישאה בחתונה זו נתגרשה מקודם לכן בגט שלא נעשה כראוי), ועל סעודה זו כתב הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע בתשובתו (הובאה בסוף שו"ע שלו תשובה לט, תשובה המתחלת אהו' אחיי ורעיי אלופי הקהל ובד"צ דק' ראהטשוב) **שהאוכל שם כאוכל נבילה וטריפה** (כל עוד שלא קיבלה האשה גט אחר), ויהי כשמעו כי כן אמר הרעק"א, אכן נודע הדבר, מכאן נסתם ונטמטם מוחו ולבו של הנער... באותו מעמד בירכו הרעק"א שיחזור ויפתחו שערי המח ולב אם יקבל על עצמו לזהור מעתה ועד עולם בכשרות המאכלים.

הביטה וראה עד היכן הדברים מגיעים, כי הבשר היה מבהמה שנשחטה בתכלית ההידור, ומכיוון ש'גדול' בישראל פסק שהאוכל באותו מקום נחשב כאוכל 'נבילה וטריפה' נגרם טמטום לב נורא כזה... מידה טובה מרובה - כאשר נזהר בכשרות לכל הדעות 'יפתח כאולם' לבנו ולב כל יו"ח לקלוט דברי תורה וקדושה לאורך ימים ושנות חיים. כן. הנה בקהילות רבות נוהגים לשבת יחדיו בעידן 'רעוא דרעוין' - בסעודה שלישית של שב"ק בחשיכה, ועושים כן להרבות התעוררות הלב לתשובה ומעש"ט מתוך ניגוני דביקות ודברות קודש, ועוד טעמים רבים, ובוודאי מעשיהם רצויים מאד לשמים, וכן היה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב משבח מנהגם, אלא שהיה מוסיף שהוא עצמו היה נוהג כן אילולא חששותיו הגדולים בענין נמלים ומעופפים (פליגעיין) שמא יתערבו במאכלם.

המאכל כבר בארנו שהוא ארס ממש ללב ולנפש אם כן מי איפוא יהיה המיקל במקום חשש של איסור אם בעל שכל הוא ועל דבר זה נאמר (משלי כג ב) ושמת סכין בלועיך אם בעל נפש אתה, עכ"ל.¹

הסבר לדבר נתן לנו הרמב"ן (אגרות קודש, הובא ב'ראשית חכמה' שער הקדושה פט"ז) וז"ל. והדם (נוצר ומטביע טבעיו באדם) כפי טבע המזון שנעשה ממנו... ולפיכך הבדילנו יתברך בתורתו הקדושה מכמה מאכלות אסורות שאסר אותם עלינו קצתם מטמטמין את הלב כחלב ודם וקצתם שמעיזין את הפנים בחיות ועופות ובהמות הדורסין, וקצתם שסוגרין דלתי התבונה והחכמה... וקצתן שמולדין כמה מיני חלאים קשים ורעים כשרצי הארץ והמים, סוף דבר, על כולם אמר 'אל תשקצו את נפשותיכם', הרי הודיע כי כל אלו הדברים נתעבים ונמאסים ועושים דם רע מוכן לכמה פורעניות.²

בספרא (שמיני) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם - אם מטמאים אתם בהם סופכם לטמא בהם, והיינו, כי המאכלות האסורות מכניסים טומאה בלבנו וננפשו של אדם עד שקדושתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו, והוא מה שאמרו גם כן (יומא לט) ונטמתם בהם אל תקרי ונטמתם אלא 'ונטמתם' שהעבירה מטמטמת לבו של אדם כי מסלקת ממנו הדעה האמיתית... והנה הוא נשאר בהמי וחומרי משוקע בגסות העולם הזה והמאכלות האסורות יתרות בזה על כל האסורין כיון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו... והנה, כל בר ישראל שיש לו מוח בקדקו יחשוב איסורי המאכל כמאכלים הארסיים או כמאכל שנתערב בו איזה דבר ארסי כי הנה אם דבר זה יארע היקל אדם על עצמו לאכול ממנו אם ישאר לו בו איזה בית מיחוש ואפילו חששא קטנה, ודאי שלא יקל, ואם יקל לא יהיה נחשב אלא לשומה גמור, אף איסור

כז. וכן מעיד על עצמו הגאון הק' רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (כרתי ופלתני ביו"ד סימן פד כרתי ס"ק יט) וזה לשונו ובאמת לאכול ירקות חי כגון סלא"ט וכדומה הרי זה ספק תורה כי לא שייך ביטול דיכולים לבדוק פעמים ושלוש עד שימצא להתולע, וא"כ ה"ל ספק תורה וח"ו להקל וקשה לי לומר להאמין לנשים או לאנשים מהירים במלאכתן וכו', וכן מנהגי מיום עמדי על דעתי מבלי לאכול ירקות חי מסלאטי"ן וכדומה על סמך בדיקת הנ"ל, וכן נכון לכל בעל תורה כי רבת המכשלה.

וכן איתא מהרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תשובות יו"ד סי' ע"ז) הא וודאי הפרוש והחסיד לא יאכלו שום דבר הצריך בדיקה לעולם, וכבר כתב הבאר היטב (יו"ד פד ס"ק י) וזה לשונו ומכל מקום הכל משתנה לפי המקום ולפי הזמן שיש שנים שמתליעין ויש שנים שאין מתליעין לפיכך בעל נפש יחוש לעצמו שלא יבוא להכשל באיסור דאורייתא וכן כתב בית הלל וראיתי אנשי מעשה שלא אכלו רזיני"ן ולא מאליני"ש ואורז.

כתב ב'סיפורי חסידים' (פרשת ראה) כשהיה פעם הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זצ"ל בעיר פטרבורג לרגל עניני הכלל נכנס אליו אחד מחסידיו והתאונן בפניו שכאן בפטרבורג קשה להשיג בשר כשר ומהודר השיבו הרבי וכי מי אומר שצריכים בכלל לאכול בשר הרי אמרו בגמרא (פסחים מט:): 'עם הארץ אסור לאכול בשר', אסור - פירושו מקושר, כלומר עם הארץ קשור אל הבשר עד שמוכרח לאכלו. וסיים, אפשר להתקיים בלי בשר תאוה... לדין יאמר, אף אם נאמר כי בדור האחרון אי אפשר לדרוש כן לגודל חלישות הדור ונחיצות אכילת הבשר לחיזוק גופם, וד"ל... מ"מ מאד מאד יש להזהר עד קצה היכולת לאכול רק בשר הכשר ומהודר בתכלית ההידור.

וז"ל הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (סוף פרשת שמיני). ואפילו מן דבר שאינו אסור אלא משום חומרא בעלמא יש לו לאדם ליזהר מהן, ובפרט לחקור שלא לאכול אלא מן שוחט כשר על צד היותר טוב וכל דבר הצריך סימן או בדיקה מן תולעים צריך להחמיר על עצמו לעשות כדת וכנכון ואז יוכל לבא להשגות התורה אבל אם הוא מיקל על עצמו אפילו בדבר שאינו אלא חומרא בעלמא אפילו אם יתנהג בדרכי חסידות ופרישות על כל הצדדים ושוקד על פתחי תורה ועבודה יום ולילה לא יוכל להשיג הקדושות עליונות על נכון, עכ"ל.

כח. כתב הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פרשת יתרו) וכן הוא ב'דגל מחנה אפרים' (פרשת עקב) בשם מרן הבעש"ט זי"ע, על בני מדינה אחת ששאלו במכתב להרמב"ם ז"ל ילמדנו רבינו מאחר שאין תחיית המתים מפורש בתורה רק בש"ס רמזו ודרשו מהוכחות שלהם אם כן גם לנו יש להוכיח ולדרוש איפכא... ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר' שמואל אבן תבון להשיב להם, וביאר להם כי 'נפש' האדם הוא 'דם' הנעשה

הוא זה - מפני שעוקר עצמו ואיכריו ונפשו מכל הקדושה, ומתלבש כולו ביצר הרע, מה שאין כן בשאר העבירות, חוץ מענין האכילה שהיא עבירה כוללת גם כן המטמאה את הנפש מפני שנעשית הטומאה ההיא חלק אבר בגופו), עב"ל.

הייטב בעיני ה' - התקדשות בעיניי אכילה אף ב'מותר לנו'.

ולא רק ממאכלות האסורות' עלינו להזהר, אלא אף את ה'מותר' לנו מצווה עלינו לאכלם כדת יהודית, להתקדש כל אחד ואחד כפי מדרגתו - וכפי שידו משנת... בדרך רמז פירש הגר"א מווילנא זי"ע את הפסוק (דברים יב כג) 'ולא תאכל הנפש עם הבשר, דאף שהותר לאדם לאכול בשר, אך יזהר לבל יאכל הנפש עם הבשר',

ובדבריו כתב ה'ראשית חכמה' (שער הקדושה פט"ו) וז"ל ולכן בסוף פרשת שמיני שהזכירה המאכלים המותרים והאסורים אמרו שם (ויקרא יא מד) 'והתקדשתם והייתם קדושים ולא תשקצו את נפשותיכם', ופירשו ב'זוהר' (שמיני מא:): בענין זה, כי המאכלים הטמאים שהזהירו לנו התורה מהם שורה עליהם רוח חיצוני וטמא, ולכן האוכל מאותם הדברים מטמא נפשו, ומראה על עצמו שאין לו חלק בקדושה ולא באלקי ישראל, כי הדבר הטמא נעשה חלק אבר בעצם האדם, והנפש מתלבשת שם, נמצא שהוא מטמא נפשו ומטמא הנפש המתלבשת בגוף (ובפט"ז מבאר עוד, וז"ל. אמרו רבותינו ז"ל (מדרש תנחומא בראשית יב) שהקב"ה מתקנא בזנות יותר מכל שאר עבירות, והטעם

מברירות המאכלים, ויש כמה מיני בירור, כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם ומהדם יורד אל הכבד ומהכבד עולה הברירות אל הלב ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח, ושם שורה השכל וחיות של האדם, ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא נעשו דמיו צלולין וטהורין, ויש לו לב טהור והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות - להשיג אמיתית החיות שהוא אלקות של כל העולמות המחיה את כולם, ומי ששומר עצמו יותר ומקדש את אכילתו ע"פ דרכי ה' ותורתו, נעשה מזה בנין אב והוא השכל לכל רמ"ח אבריו ומתקדשים ומתטהרים, וכן להיפוך ח"ו, נעשה 'בנין אב' שכל עכור ומעופש בדיעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת 'מת', והיא אבי אבות הטומאה לכולם ורמ"ח אבריו נטמאים... ואנשים הללו (השואלים הג"ל) בוודאי טמאים, ונטמאו דמם ומשם לבם ומוח שלהם נטמא במאכלות האסורות והטמאים ולכך החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יוכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמר חז"ל הבנויים ע"פ שכל אלקי עולם ומלך עליון, והואיל והעיזו פניהם ויצאו לחוץ פתאום יבוא עליהם הכורת וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם וכך עלתה להם כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם ובזז כל אשר להם...

כט. היה אומר הגה"צ רבי אהרן אייזנבערג אב"ד זי"טאמיר זצ"ל שהיה מחסידי קארלין (בעיה"ק ירושלים), שהישיבה בין חברים מקשיבים ב'שבת אחים' בליל שב"ק הצילתו ובזכותה נשאר בין החיים, וכך הווה מעשה, באחת השבתות נסובו הדיבורים ב'שבת אחים' אודות תאוות האכילה, והנה, ביום השבת ב'קידושא רבה' הגישו לפני הקהל הרעב (אחר תפילת שבת ארוכה בהתלהבות בקולי קולות כמנהג קארלין) 'קוגל' רותח שהיה ריחו הטוב נודף לתוככי האף והנשמה, ומאחר שזכר את הנאמר החל מפרר את הקוגל לפירורים קטנים כדי לקרר את תאוות הלב, ומצא בו... מסמר... השם ירחם מה היה קורה אילו היה אוכלו כפי הרגילות...

ידוע דבר המעשה ב'בעל עגלה' שנכנס פעם לבית מזיגה שהיה שייך לצדיק ידוע, לקח כוס יי"ש הריקה לתוך פיו מבלי לברך עליה לא לפנייה ולא לאחריה, אמר לו הצדיק, דע לך שבכל מאכל ומשקה יש נשמה, ולפעמים מתגלגלת נשמת איש אשר לא תיקן את נשמתו בעולם הזה לתוך מאכל או משקה ונשמה זאת מחכה לתיקונה על ידי ברכה שמברכין על אותו מאכל או משקה, והוסיף הצדיק, יתכן שנשמת אביך מגולגלת באותה כוס משקה ששתית כרגע ללא ברכה... באותו רגע נזכר בעל העגלה שאותו יום הוא ה'אירצייט' של אביו, ונתרגש מאוד ונעשה לבעל תשובה. הרה"ק מבעלזא זי"ע היה אומר מדוע טבעו חכמים בלשון ברכת מעין שלוש 'ונברכך עליה בקדושה ובטהרה', שלא מצינו נוסח זה בברכת המזון, משום שקודם אכילת פת על האדם ליטול ידיו, לנגב ידיו, לבצוע הפת, לטבול במלח וכו', ונמצא שכל אכילתו היא ביישוב הדעת, וממילא מברך בקדושה ובטהרה. אך לאכילת מזונות אין האדם נצרך ל'הכנה' לפנייה, אלא מיד כשחשקה נפשו יאכל תוך כדי אמירתו ברכת 'בורא מיני מזונות', על כן תקנו חכמים לומר 'ונברכך עליה בקדושה ובטהרה', להזהיר את האדם שיברך בכוונה כראוי וכיאות [ואגב אורחא יציין שהיו צדיקים לבית באבוב שהקפידו בכל יום לברך ברכת מעין שלוש בכדי לומר תיבות אלו שאין אומרים אותם בברכת המזון].

לאדם 'אל תאכל' אלא אוכל ואכול – אבל אנא עשה זאת מתוך כוונה רצויה וראויה...¹ ואכן, עבודה גדולה ויגיעה עצומה נדרשת לזה, וכן אמרו בזוהר הקדוש (פרשת עקב, דף ערב.) 'עת האכילה עת מלחמה היא'.

וביותר ייאמר, כי אף אם אינו נמנע לאכול עכ"פ ידחה אכילתו אפילו לכמה רגעים ויקיים בזה מקרא מפורש הנאמר בפרשתן (יא מד) – 'והתקדשתם והייתם קדושים'.² וכתב ע"ז הרה"ק בעל התניא (פכ"ז) וז"ל.

כי אם נפשו משוקעת בתוך הבשר נמצא שהוא אוכל את 'נפשו' כאוכל את הבשר...?

והנה כתיב (נויר כג.) אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (הושע יד י) 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם', משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם. ובלומר שלא באנו

ל. ולא יהיה חלילה בין אלו שהמליצו עליהם, שהם יושבים בסוכה, אך מכיוון שראשם ורובם מונח בתוך הקערה נמצא שאוכלים מחוץ לסוכה... הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל בעל ה'בית אהרן' על הש"ס, היה מתלמידיו של הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע (אשר כידוע עורר רבות בעניין עבודת האכילה בקדושה ובטהרה ואף חיבר על כך את ספרו הק' 'שולחן הטהור'). פעם פנה ר"א אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וביקש מעמו עצה ותושיה איך להתגבר על תאוות האכילה ולא לאכול אלא כפי צורכו ובמתינות. אמר לו החזון"א, טבע הטביע הקב"ה בברייתו שא"א שירצה האדם שתי רצונות שווים בחוזק תאוותם, ואם יש לו כמה רצונות חייב להיות שאחד מהם חזק ותקיף יותר מחברו. על כן עליך לחזק בלבך את הרצון הטוב ללימוד התורה הקדושה ותתאוה באהבת בוראך עד שרצון זה יגבר על רצון האכילה. וסיים החזון"א, בטוחני שהגה"ק בעל 'קצות החושן' לא היה מרגיש טעם בקוגל שאכל, מרוב חשקו ויגיעתו בתורת ה' תמימה.

הנה כתיב (בראשית כה ל) 'ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה על כן קרא שמו אדום', וצריך ביאור, מדוע נקרא 'אדום' ולא 'הלעיטני' או 'נא'. אלא ש'השם' ניתן לאדם על שם 'מהותו', וכאן כשנכנס עשו הביתה לא ראה כלום לנגד עיניו, כי אם 'אדום – אדום', ולא חשב אף לרגע אחד האם 'אדום' זה מאכל אדם הוא או מאכל בהמה, האם קשה הוא או רך, האם מזיק הוא לבריאות או לאו, אלא 'אדום... אדום...' ותו לא מידי, על כן קרא שמו אדום כי זאת הייתה כל מהותו, כשראה את המאכל לפניו לא ראה דבר אחר מאומה זולתו, רק לבקש ולשאול כל אשר תאוה נפשו מבלי לחקור האם טוב הוא הדבר אם לאו. ושומר נפשו ירחק מהנהגה זאת ואכן, מטעם זה היה מתאונן על יעקב 'את בכורתי לקח' ויעקבני זה פעמיים, ואינו מובן כלל, איזה טענה יש לו לעשו על יעקב, הלא הוא בכבודו ובעצמו מכר את בכורתו תמורת נזיד עדשים בשטר 'כתוב' וחתום, ומה רוצה הוא מיעקב, אלא, בשעת מעשה, כשהיה עיף ויגע, לא ראה לנגד עיניו כי אם 'נזיד עדשים', וכלל לא היה שם לא 'עשו' ולא 'בכורה' אלא זיד עשים ותו לא מידי, רק לאחר מכן כששבה אליו דעתו החל זועק מרה 'את בכורתי לקח'.

בספר 'מרגניתא דבי רבנן' (משנת תרמ"ו) הביא במערכת תפילה וז"ל. הרה"ק רבי זאב מזיטאמיר הביט פעם אחת בחלון ואמר לאנשיו ראו נא הנה לביבה ממולאת גבינה פורחת בחוץ, והביטו, ותמהו על דבריו, כי לעיניהם היה נראה אברך רץ כחץ בהתלהבות עם 'טלית ותפילין' שלו להתפלל, אמר להם הרה"ק, על תתמהו, כי אותו האברך שראיתם אותו רץ להתפלל, אין תוכו כברו, כי כוונתו מה שהוא רץ הוא מפני שחמותו אמרה לו שילך מהרה להתפלל כדי שהלביבות הממולאות גבינה שמבשלת על ארוחות הבוקר לא יהיו קרים, ובמחשבה הזאת רץ, ולא היה לו רעיון אחר כי אם זה ונדע מהבעש"ט שכל מקום שמחשבתו של אדם שם הוא כולו, ולכן ראיתו בדמות לביבה.

לא. ידוע שהרה"ק רבי הלל מקולאמיא זי"ע ביקר פעם בחצר הקודש סאדיגורא אצל הרה"ק רבי אברהם יעקב (הראשון) זי"ע, בפרידתו ביקש הרבי מסאדיגורא שיאמר לו דברי מוסר כדרכו להוכיח את הכל, אמר לו הרה"ק רבי הלל אגיד לכם מוסר מדוע אינכם אומרים 'מוסר' לחסידים שלכם, ויענהו הרה"ק מסאדיגורא, אנו מלמדים אותם לאכול כראוי, ומי שאכילתו כראוי ממילא כל הנהגתו כראוי...

בנו הרה"ק ה'פחד יצחק' מבאיאן אמר ב'אמרי קודש' הראשונים שלו (כשנתיישב על כסא אביו) בדברי הגמרא (פסחים קא.) 'אין קידוש אלא מקום סעודה' – שאין מקום ראוי לאדם לקנות בו קדושה כמקום ועת סעודתו... לב. איתא ב'בית אברהם' וז"ל. והתקדשתם והייתם קדושים, חז"ל אמרו (יומא לט.) אדם מקדש א"ע מלמטה מקדשין

המצוות פרשת עקב) וז"ל. ודע כי צריך האדם להזהר בתכלית ב'ברכות הנהנין' כי גוף האדם נהנה מהן ומתקדש בברכות אלו וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, וגורם שפע עליון באדם, עכ"ל¹⁵.

ויזכור את דברי הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (יסוה"ע ח"ב פ"ט אות כד) לרמוז בפסוק בפרשתן (י יט) ויאמר אהרן אל משה... הייטב בעיני ה', וישמע משה וייטב בעיניו', וביאר שכה אמר אהרן למשה, הן אמת כי על פי דין היה לי לאכול אבל מעלה נוספת יש בעבודת ה' והיא לא לחשוב רק האם מותר לי לאכול מאכל פלוני... ללכת למקום פלוני... לעשות מעשה פלוני... אלא בכל ענין יחשוב האם ייטבו הדברים בעיני ה'...¹⁶ וישמע משה משישמע משה רבינו את דבריו ויטב בעיניו דרך זו הוטבה בעיניו...¹⁷

ובך הביאו בתוספות (כתובות קד. ד"ה לא) דברי המדרש (ראה בתנא דבי אליהו רבא פכ"ו) עד שאדם מתפלל

...ולא עוד אלא אפי' בדברים המותרים לגמרי, כל מה שהאדם זוכה יצרו אפי' שעה קלה... כגון שחפץ לאכול ומאחר סעודתו עד לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה... וכן אם בולם פיו מלדבר דברים שלבו מתאוה מאד לדברם מענייני העולם, וכן בהרהורי מחשבתו אפי' במעט מזעיר דאתכפיא ס"א לתתא, אסתלק יקרא דקב"ה וקדושתו לעילא הרבה (מתעלה כבוד ה' וקדושתו למעלה למעלה), ומקדושה זו נמשבת קדושה עליונה על האדם למטה לסייעו סיוע רב ועצום לעבודתו ית'... ופירוש 'והתקדשתם' שתעשו עצמכם קדושים, כלומר אף שבאמת אינו קדוש ומובדל מס"א וכו' רק שכובש יצרו ומקדש עצמו. 'והייתם קדושים' - כלומר (הבטחה ולא ציווי) סופו להיות קדוש ומובדל באמת מהס"א, ע"י שמקדשים אותו הרבה מלמעלה ומסייעים אותו לגרשה מלבו מעט מעט, עכ"ל¹⁸.

אחד העצות המועילות ביותר היא להתחזק ב'ברכות הנהנין' וכן כתב הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער

אותו מלמעלה. התורה הבטיחה לכל אחד ואחד והתקדשתם - אם ירצה להתקדש, אז והייתם קדושים - יהיה קדוש ויעבור בכל הנסיונות.

עוד ידוע משמו על זה הפסוק 'והתקדשתם והייתם קדושים', שיש לנו ללמוד מדרכי השיכור, כי מתחילה ישתה מעט, ואח"כ עוד מעט, ועוד ועוד... עד שנכנס להקרא 'שיכור', כמו כן בענייני קדושה, תחילה יקיים 'והתקדשתם', מעט, ועוד קמעא, ועוד קצת, עדי שיגיע למדרגת הקדושה הראויה.

לג. ואל ירע לב האדם בראותו כי נשאר על עמדו ללחום יומם ולילה באותו מקום, דעל עבודת הקודש זו כתב ה'תניא' בתחילת דבריו (שם) 'לכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה כן כל ימיו במלחמה זו כי אולי לכך נברא וזוהי עבודתו'.

לד. וכן הביא להדיא הרה"ק רבי חיים ויטאל (שער רוח הקודש), וז"ל. גם א"ל מורי ז"ל כי עיקר השגת האדם אל רוח הקדש תלויה ע"י כונת האדם וזהירות בכל ברכת הנהנין לפי שעל ידם מתבטל כח אותם הקליפות הנאחזות במאכלים החומריים ומתדבקים בהם באדם האוכל אותם, ועל ידי הברכות שעליהם הנאמרות בכונה הוא מסיר מהם הקליפות ההם ומזכך החומר שלו ונעשה זך ומוכן לקבל קדושה והזהירני מאד בזה.

לה. מעשה היה בסעודת הנישואין של אחד מבני הרה"ק ה'פחד יצחק' מבאיאן' זי"ע נתארכה הסעודה וכבר עלה עלות השחר ועדיין לא הגישו את הליפתן (קאמפאט) לקהל הסועדים, מכיוון שעלה עמוד השחר נשאלה השאלה האם מותר להגיש לפני הסועדים את הליפתן מאחר שכבר הגיע זמן התפילה, שלח הרבי לשאול את הגאון החסיד רבי דודיא אורטינבערג זצ"ל בעל ה'תהילה לדוד', בתוך כך נענה אחד האורחים מהמסובים בשולחן הרבי ואמר שאפשר לסמוך על המתירים, לשמע דבריו שנאמרו בהחלטה גמורה מבלי לשמוע חו"ד של הרב, נענה הרבי ואמר 'איזה פנים היה לנו באם היינו עושים כל אשר הותר לנו עשות'.

לו. כתב ה'ראשית חכמה' (שער הקדושה ריש פט"ו) וז"ל. ולכן ראוי להחמיר האדם על עצמו במאכל שלא יהיה בו צד איסור כלל שהרי יחזקאל הנביא היה משבח עצמו שלא אכל מבהמה שהורה בה חכם אפילו שהיא מותרת, כגון שנפל בה ספק איסור... כל שכן אם יהיה במאכל עצמו צד איסור שראוי להתרחק ממנו, והרי יש כמה דברים שנפל מחלוקת בין הפוסקים האחרונים הלכה כדברי מי זה אוסר וזה מתיר, ובודאי שיחזקאל הנביא ע"ה בדבר זה

והייתם קדושים - אין קדושה כקדושת התורה

בפרשתן (יא מד) 'והתקדשתם והייתם קדושים', הנה אין לך קדושה כקדושת התורה, והיא מעלה את האדם למקום הגבוה והנעלה ביותר, ומקדשת אותו בכל אבריו וחושיו להיות קודש קדשים לה'.

ובפרט הדברים אמורים בימים אלו שלאחר חסל סידור פסח כהלכתו, כדמרגלא בפומיה של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע שכל הרוצה שיישאר אצלו אור המועד, עליו להתמיד לאחר המועדות בתורה בחשק, והתורה הקדושה הלא היא הכלי המוכשר להכיל את כל השפעות החג מיניה אזלינן¹.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שנוכה לעבדו כראוי, לעמוד איתן בזמני החשיכה כאורה, ולשמירה עליונה מכל רע באכילה ובדיבור, ובמהרה נראה בפעמי גואל, אכ"ר.

שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו - אף שאין בהם איזה 'איסור', כי שני דברים אלו הם תרתי דסתרי אהרדי, ועל כן גם אם יקיים האדם כל מצוות התורה לא יוכל בשום אופן להתעלות ולזכות לקדושה כאשר הוא שקוע בתאוות הבלי העולם הזה².

חוברים לדברים, ביאורו הקדוש של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נועם אלימלך פר' נח) וכן מהרה"ק רבי זושא זי"ע (זהב המנורה, ליקוטים ב"ק) על דברי חז"ל (ב"ק נ. ועי' ב"ר סו ד) 'כל האומר הקב"ה וותרן, יוותרו מעוהו'. וביאורו, שכל האומר - כל הרוצה שהקב"ה יוותר לו על עוונותיו ופשעיו, עצתו יוותר מעוהו - יוותר מעט מהנאת בני מעיו, כלומר, שיקדש את עצמו בקדושת אכילה ושתייה ותענוגי עולם הזה ולא ישתמש בהם יותר מכפי צרכו³, ועי"ז ימצא חן בעיני אלוקים, וקל רחום וחונן ימחל לו על כל אשר העווה.

לא היה אוכל וכו' וכתב ב'חובת הלבבות' (שערי תשובה פ"ה) שהחסידים היו פורשים משבעים שערים משערי המותר מיראתם שער אחד משערי האיסור, עכ"ל.

לז. איש פשוט ניגש אל הרה"ק בעל ה'אהבת ישראל' מויזניץ זי"ע, וסיפר לו בהתרגשות שנהיה חסיד, תמה ה'אהבת ישראל' ושאלו לכוונתו, השיב הלה שהתחיל לשנות יי"ש כמנהג החסידים, נענה הרבי ואמר 'אם כן נהיית שיכור ולא חסיד'... ואז הסביר לו הגדרתו של חסיד 'אביסל איז נישט צו-ווייניג, און אסאך איז נישט צו-פיהל', היינו שמסתפק במה שיש לו, ואף המעט אינו קצת מדאי עבורו, וכן כשיש לו הרבה אין זה גורם לו לבעוט מרוב טובה. לח. סיפר הגה"צ רבי אהרן יוסף לוריא זצוק"ל בעל ה'עבודת פנים' שביקש פעם מהרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע הדרכה ב'עבודת האכילה', אמר לו הרה"ק, נאמר במגילת אסתר (ה ח) 'יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם, ומחר אעשה כדבר המלך', על האדם לידע שמתחילה יבוא המלך והמן - כי אי אפשר לאדם להכניע את יצרו ואת כל תאוותו בבת אחת, אלא בתחילה יעבוד על עצמו לכל הפחות לשתף כביכול את הקב"ה ג"כ בסעודתו, שלבד הנאתו מהאכילה יוסיף לחשוב שיש באכילתו צורך גבוה גם כן. או לצורך בריאות וחיוזוק הגוף לעבודתו יתברך, וכך יזכה ומחר אעשה כדבר המלך, שיסור היצר לגמרי ממנו, ויעשה הדבר רק כדבר המלך, מלכו של עולם.

לט. הנה כתיב (משלי ג טו) 'יקרה היא מפנינים', ודרשו רז"ל (תנחומא בראשית א) 'יקרה היא מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים', וכלומר, שהעוסק בתורה חשוב אז יותר משעה שהכה"ג נכנס לפני ולפנים אחת בשנה ביוהכ"פ. והקשו מדוע אין לומר כפשוטו יקרה היא מפנינים - מיהלומים ואבני חן (כי גם זה יורה לאדם על גדלות התורה), ומבארים, דאין כל רבותא וחיידוש לומר שהתורה חשובה יותר מ'יהלומים' (וכמו שלא תאמר שאבני חן שווים יותר מטישו) כי מה ענין חשיבות גשמית של 'אבני חן' ביחס לתורה הקדושה, על כן פירשוהו חז"ל על חשיבות הכהן גדול.

פעם חזר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל על מימרא זו, וישאלהו איזה עשיר, דכמדומה אין הרב יודע 'יהלום' מה הוא, ושואה כמה הוא... כי אם היה יודע לא היה אומר כן, ענה לו הגרשז"א, אכן, איני יודע האם הנני מבין להעריך נכונה את ה'יהלומים', אבל בזה הנני בטוח בעצמי - שאתה אינך יודע תורה מה היא...